

Ilustratorski rad Pere Topljaka Petrine

MIHAELA CIK

1. Uvod

Đurđevački umjetnik Pero Topljak Petrina rođen je 8. siječnja 1948. godine, a osim 70. rođendana ove se godine obilježava i pola stoljeća od njegove prve samostalne izložbe koju je u rodnom Đurđevcu priredio na izmaku 1968. godine. Počeci njegovog likovnog stvaralaštva smještaju se dvije godine ranije pa je 2016. godine dvjema izložbama u Đurđevcu – najprije onom u župnoj pastoralnoj dvorani koja služi i kao galerijski prostor, a zatim i drugom u Muzeju Grada Đurđevca – Topljak obilježio pedesetu obljetnicu svog likovnog djelovanja.¹ U sada već više od pola stoljeća o Topljakovim su slikama i crtežima koje je izlagao u zemlji i inozemstvu pohvalno pisali brojni stručnjaci smjestivši ga na istaknuto mjesto u okvirima naivne umjetnosti. No osim na izložbama i u popratnim katalozima, mapama koje je objavljivao ili u stručnoj literaturi, značajan broj njegovih radova, najvećim dijelom crteža, možemo susresti u književnim ostvarenjima autora podravskog kruga kao ilustracije. Ilustracija je tako jedna od sporednih, ali bitnih dionica Topljakovog umjetničkog puta koja od 1990-ih godina teče paralelno s ostalim njegovim umjetničkim i životnim preokupacijama.

Zahvaljujući dobroj dokumentiranosti Topljakovog umjetničkog razvoja znamo da se olovke prihvatio još u osnovnoj školi gdje su njegov talent prepoznali nastavnici dok je

sam uzore tražio u lokalnim umjetnicima.² Važni su za Topljaka bili i susreti sa Krstom Hegedušićem i Ivanom Lackovićem čije utjecaje i poticaje, uz one Mije Kovačića, Ivana Generalića i Ivana Večenaja, kritičari redovito ističu. Treba pritom naglasiti da se proučavatelji njegovog opusa slažu da je Topljak uspio pronaći vlastiti originalni izraz.³ Iako se ne poriče njegova vještina u slikarstvu, crtež je ono što i struka, a i sam Topljak ističu kao prvi i trajni poziv u kojem je ostvario neke od svojih najboljih radova ujedno doprinijevši boljem statusu crteža kao likovne vrste na umjetničkoj sceni.⁴ U tom je smislu važno napomenuti da su tragovi Topljakovog linearnog crtačkog stila⁵, kako ga je nazvao Vladimir Crnković, vidljivi i u njegovom slikarstvu pa Zdravko Šabarić piše da je „pritajenost crteža u slici“⁶

1 Usp. *Pedeseta obljetnica slikarstva: Izložba slika i crteža. Pero Topljak-Petrina*. Pastoralni centar crkve Svetog Jurja Mučenika u Đurđevcu, 22. travnja – 2. svibnja 2016., pozivnica (tekst: Zdravko Šabarić) i *Pero Topljak: 50 godina slikarstva*, Muzej Grada Đurđevca, 16. rujna – 16. listopada 2016., katalog izložbe. (predgovor Andela Lenhard Antolin). Đurđevac: Muzej Grada Đurđevca, 2016.

2 Usp. Andela Lenhard Antolin: *Topljakov hod kroz god // Pero Topljak: 50 godina slikarstva*, Muzej Grada Đurđevca, 16. rujna – 16. listopada 2016., katalog izložbe. (predgovor Andela Lenhard Antolin). Đurđevac: Muzej Grada Đurđevca, 2016., 2–26.

3 Usp. Isječke tekstova Ante Perokovića, Krešimira Šalamona, Vladimira Crnkovića, Gerge Gamulina, Marijana Špoljara, Božice Jelušić, Zdravka Šabarića i drugih objavljene u: JELUŠIĆ, Božica: *Pero Topljak Petrina: život i djelo*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Zagreb, 1999. i *Pero Topljak Petrina: crteži*. Đurđevac: Gradska knjižnica, 2004. (uvodno slovo: Zdravko Šabarić)

4 Usp. Isto i OBAD, Željko: *Moj crtež raste polako i osebujno kao trava: Zabilješke iz razgovora s Perom Topljakom o njegovu životu i stvaralaštvu. // Pero Topljak Petrina: crteži*, 137–138.

5 Usp. CRNKOVIĆ, Vladimir: *Bogatstvo narativnosti (1978) // JELUŠIĆ, Božica: Pero Topljak Petrina: život i djelo*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Zagreb, 1999., 44.

6 ŠABARIĆ, Zdravko: *Podravska kvadratična kronika ili kvadratični zapisi djetinjstva Pere Topljaka - Petrine. // Pero Topljak Petrina: crteži*, 9.

Sl. 1. Ilustracija za pjesmu XI. štacija Jezusa pribijajo na križ (MIHOLEK, Vladimir: *Z Jezušom f trejti jezero let*. Đurđevac: Naklada Đuroka Picoka i Matica hrvatska Đurđevac, 1998., 30).

Topljakova posebnost. Ono što je zajedničko Topljakovim slikama i crtežima su teme i motivi duboko ukorijenjeni u podravski krajolik i običaje isto kao što je slučaj i s književnim radovima za koje radi ilustracije.

2. Topljak kao ilustrator

Unatoč boljem položaju ilustracije u 20. stoljeću, mišljenja da je ona samo popratni sadržaj knjigama i usputna umjetnička djelatnost sporo su se mijenjala.⁷ Ilustracija se pritom vezuje ponajviše uz književnost za djecu i danas nije česta u beletristici za odrasle s izuzetkom naslovnica za koje književnici ili njihovi izdavači nerijetko naručuju radove od umjetnika.⁸

7 O recepciji hrvatskih ilustratora usp. JAVOR, Ranka: *O suvremenoj hrvatskoj ilustraciji*. // Prvi hrvatski biennale ilustracije = First Croatian Biennial of Illustration, Galerija Klovićevi dvori, 6. lipnja – 30. srpnja 2006., katalog izložbe (ur. Koraljka Jurčec-Kos). Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2006., 26–29.

8 Usp. MALE, Alan: *Storytelling* // MALE, Alan: *Illustration: A Theoretical and Contextual Perspective*, London, Oxford, New York: Bloomsbury Visual Arts, 2017., 166–181.

Tim više pojava ilustracija unutar knjiga može biti od posebne važnosti pa ih i treba promatrati kao integralne dijelove knjiga.

Topljak je ilustrator književnih djela čiji autori potječu iz Podravine, najvećim dijelom iz Đurđevca, što se očituje i na razini njihovih tekstova u kojima je zavičaj jedna od glavnih tema. Osim zbiraka poezije Marice Hasan i Vladimira Miholeka te proze Marijana Zubanovića i Marije Marinović-Redep, ovdje su kao primjeri odabrane i dvije „hibridne“ književne vrste: poetsko-grafička mapa *Gorički kipec* ostvarena u suradnji sa Željkom Kožarićem i kalendar-plakat poezije *Dijačke membe* nastao pod uredništvom Zdravka Seleša. Već na temelju osnovne analize ilustracija u ovim djelima moći će se donijeti zaključci o Topljakovom ilustratorskom radu i time otvoriti mogućnost za daljnja istraživanja.

Marica Hasan: *V srce sem te dela* (1994).

Pjesničku zbirku Đurđevčanke Marice Hasan *V srce sem te dela* odlikuje jednostavnost izraza dok su teme pretežno ljubavne, zavičajne i obiteljske te se dotiču svakodnevnice, ali i prošlih vremena. Motivi koje Topljak crta za naslovnicu zbirke i uz naslove svakog od četiriju njezinih dijelova vrlo su pojednostavljeni i razlikuju se od prepoznatljivih Topljakovih razvedenih kompozicija. To je u skladu s njegovom napomenom da takve izdvojene detalje ponekad crta upravo kao ilustracije za knjige jasno ih razlikujući od crteža čije kompozicije zahtijevaju duže promišljanje.⁹ U ovim se crtežima stoga zaustavlja na izravnoj referenci na naslove pojedinih dijelova zbirke bez složenijih umjetničkih interpretacija. Drugačiji je slučaj s dvije od ukupno četiri ilustracije uz pjesme iz zbirke jer u njima, iako također motivski odgovaraju naslovima pjesama, prepoznajemo bitne karakteristike Topljakovog crteža. Svakako se tu ističu masovne scene s naglašenim pokretom¹⁰ koje su u ova dva slučaja uz pjesme *Ajde dečki zaplešite* i *Na snegu* povezane s radošću plesa, odnosno gradnje snjegovića.

9 Usp. OBAD, Željko: *Moj crtež raste polako i osebužno kao trava: Zabilješke iz razgovora s Perom Topljakom o njegovu životu i stvaralaštvu*. // *Pero Topljak Petrina: crteži*, 137–138.

10 Usp. CRNKOVIĆ, Vladimir: *Bogatstvo narativnosti*, 43–45.

Vladimir Miholek: *Z Ježušom f trejti jezero let* (1998)

Možda i najviše od svih ovdje obrađenih primjera ilustracije i tekst stupaju u ravnopravan dijalog u pjesničkoj zbirki *Z Ježušom f trejti jezero let* đurđevačkog pjesnika Vladimira Miholeka za koju je Topljak nacrtao ukupno petnaest crteža. Crteži prate kompoziciju zbirke koja pak prati četrnaest postaja križnog puta uz dodatak na kraju, a posljednji, petnaesti crtež u zbirki nalazi se i na njezinoj naslovnici. Pjesme su pisane đurđevačkom kajkavštinom, a kroz postaje križnog puta (*štacije*) i u Kristovoj mucu ogleda se muka hrvatskog naroda kroz stoljeća na što najjasnije ukazuju početne riječi dodatka iza četrnaeste postaje: „Hrvat je od negdar na križnom potu, z Ježušom skupa / pod roko išel.“¹¹ Topljak se u svojim crtežima, kao i Miholek u poeziji, odmiche od ustaljenih prikaza križnog puta, inače česte likovne teme, i u tom odmaku ostvaruje zanimljiva rješenja. Može se zaključiti da je Topljak shvatio Miholekovu ideju pa u nekim *štacijama* prizore Kristovog križnog puta zamjenjuju motivi procesije u kojoj narod – anonimno mnoštvo – nosi svoje križeve. Dodatnu aluziju na patnju hrvatskog naroda o kojoj Miholek piše Topljak ostvaruje preko efektne detalja šahovnice sačinjene od Kristove krvi koja se na crtežu uz VI. štaciju ukazuje na Veronikinom rupcu dok ju u crtežu uz XI. štaciju tvore kapljice krvi koje kapaju iz Kristove ruke prilikom pribijanja na križ (Sl. 1).

Marijan Zubanović: *Neotesano pismo mom prijatelju* (1998); 2 (1999); 4 (2006)

Topljakovi crteži nalaze se u tri od četiri knjige Marijana Zubanovića koje nose zajednički naslov *Neotesano pismo mom prijatelju*. Za razliku od ostalih autora, Zubanović nije Đurđevčan nego Virovec koji se u mladosti odselio u Francusku, a u zreloj je dobi odlučio zapisati svoja sjećanja na Podravinu. U prvoj se knjizi nalazi dvadesetak Topljakovih crteža, u drugoj gotovo dvostruko više, a u četvrtoj su ponovljeni crteži iz druge knjige pa nam već zbog brojnosti ovi crteži pružaju najbolji uvid

Sl. 2. Ilustracija za priču Korisna naiva

(ZUBANOVIĆ, Marijan: *Neotesano pismo mom prijatelju* 2.

Virje: Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, 1999., 23).

u rad Pere Topljaka kao ilustratora.¹² U ovim se primjerima on prvenstveno vodi načelom odabira dominantnog motiva iz pojedine priče, no kada i nema izravne poveznice s pričom, crtež se uklapa u cjelinu knjige. Tome je tako jer i priče i crteži imaju istu inspiraciju u zavičaju i prošlosti, a ista se konstatacija može primijeniti za cjelokupni Topljakov ilustratorski rad. Zahvaljujući tome i crteži izmješteni iz prvotnog konteksta priča objavljenih u drugoj knjizi *Neotesanih pisama*, mogu funkcionirati, iako ne u jednakoj mjeri, i u četvrtoj knjizi.

Teme Zubanovićevih priča jednim dijelom odgovaraju Topljakovom uobičajenom repertoaru pa možemo naići na prikaze nekadašnjih svakodnevnih poslova i događaja na selu, zanata, goričke atmosfere ili običaja vezanih uz blagdane što otvara mogućnost da govorimo o njihovoj etnografskoj vrijednost. Uz ruralni kontekst Topljak je vezan i u nekoliko primjera pejzaža, portreta i crteža životinja, a tek se iznimno od njega udaljava prikazujući posjet doktoru ili školski sat. Kod Topljaka su likovi i inače stilizirani, bez posebnih portretnih osobitosti, no obično ih, a tako je slučaj i ovdje, po odjeći, okruženju ili drugim detaljima prepoznamo kao Podravce.¹³

U skladu s naslovom knjiga, Zubanović često *neotesano* piše o ljudskim slabostima, pijanstvu, požudi pa se tih tema u crtežima

¹¹ MIHOLEK, Vladimir: *Z Ježušom f trejti jezero let*. Đurđevac: Naklada Đuroka Picoka i Matica hrvatska Đurđevac, 1998., 39.

¹² U trećoj se knjizi nalaze ilustracije Mije Kovačića

¹³ Usp. ŠABARIĆ, Zdravko: *Podravska kvadratična kronika*, 16. i CRNKOVIĆ, Nav. dj., 42.

Sl. 3. Ilustracija za Dijačke membe (*Dijačke membe*, ur. Zdravko Seleš, Đurđevac: Matica hrvatska ogranak Đurđevac, 2010.).

prihvatio i Topljak pri čemu se ističe niz erotskih crteža. U takvim crtežima posebno do izražaja dolazi grotesknost i karikaturalnost koje su kritičari primijetili i ranije u njegovim crtežima.¹⁴ Jedna od Zubanovićevih tema bila je i umjetnost pa je u drugoj knjizi u priči *Korisna naiva*, za koju je Topljak nacrtao slikara u prirodi pred *štafelajom* (Sl. 2), zapisao razmišljanja o naivnoj umjetnosti. I sam je Topljak postao lik, i to naslovni, u priči *Petrina* u kojoj je Zubanović opisao svoje susrete s njim i pregovore za crteže objavljene u istoj zbirci čime se na njih dodatno skreće čitateljska pažnja te potencira njihova važnost.

Marija Marinović-Redep: *Ulica jorgovana* (2002)

Osim sedam crteža unutar zbirke Topljakov rad, ali ovoga puta slika, nalazi se i na

naslovnici zbirke priča *Ulica jorgovana* Marije Marinović-Redep. Slika odgovara naslovu zbirke motivom ulice u kojoj su uz kuće posađeni jorgovani. Marija Marinović-Redep rodni je Đurđevac zamijenila Čepinom što je zasigurno i razlog za objavljivanje dvojezične zbirke: na standardu i kajkavskom. Topljakovi se crteži nalaze u drugom dijelu knjige pisanim na kajkavskom i tako pojačavaju zavičajni naboj tog dijela koji je i dobio naslov *Jorgovanska vulica*. Autorica se kroz priče prisjeća svog djetinjstva u Đurđevcu pa ne čudi što su se tu našli prizori dolaska svetog Nikole i igre na snijegu te prikaz utvrde Stari grad.

Topljakovi su crteži tematski najvećim dijelom povezani s pričama, a veće odstupanje crteža od teme priče dogodilo se u pojavi scene berbe grožđa uz priču *Jesen f prvomu razredu* kojom je Topljak svrnio pažnju na jesenske poslove odraslih za vrijeme prvog školskog mjeseca. Razlog nepodudaranja crteža i priče možemo potražiti i u činjenici da je on nastao ranije, 1992. godine, kako je nave-

14 Usp. CRNKOVIĆ, Vladimir: *Čistoća linije* (1972) // JELUŠIĆ, Božica: *Pero Topljak Petrina: život i djelo*, 37.

deno u knjizi *Pero Topljak Petrina: crteži* u kojoj je, uz mnoge druge crteže koji su poslužili kao ilustracije, on reproduciran. To je iznimka kod Topljaka s obzirom na to da se u drugim knjigama godine njihova objavljivanja i nastanka crteža poklapaju.

Željko Kožarić: *Gorički kipec* (2002)

U poetsko-grafičkoj mapi *Gorički kipec* podjednako su važne i *pjesmice* i *sličice*, kako ih se naziva na naslovnici, pa su i oba autora ravnopravno navedena. Goričke teme i inače su česte kod Topljaka, a njegovi se radovi nalaze i u knjizi *Martinje, blagdan vina* gdje se o martinjskim običajima piše sa stajališta etnologije.¹⁵ Topljakovi se crteži za *Gorički kipec* baziraju na motivima pjesma (klet, klopotec, gorička torba, pajdaši, međaši) što rezultira suglasjem, kako je istaknula Edita Janković Hapavel.¹⁶ Posebno je zanimljiva pjesma *Gorički kipec* u kojoj se daju svojevrsni napuci umjetniku za rad, primjerice: „Potlam nariši klet / staro, slamnato / i japoka kak kolje zdelava.“ Upravo je te motive Topljak smjestio pred slikara u svom crtačkom odgovoru na Kožarićevu pjesmu.

Dijačke membe (2009)

Dijačke membe nastale su 2009. godine kao zajednički rad više generacija učenika Gimnazije dr. Ivana Kranjčeva u Đurđevcu pod mentorstvom profesora Zdravka Seleša. Objavljene su na više mjesta, a opremljene Topljakovim crtežima izašle su 2010. godine na 10. kalendaru-plakatu poezije u izdanju Ogranka Matice hrvatske u Đurđevcu te kao prilog gimnazijskom školskom listu *Jurek*.¹⁷ Kao što naziv sugerira, *Dijačke membe* bave se tipičnim đačkim temama pa Topljak crta đake, koje prepoznamo po njihovim torbama, u razgovoru i druženju (Sl. 3). Glavni su uzor *Membama* bili *Kalnovečki razgovori* Ivana

Goluba objavljeni najprije u časopisu *Forum* 1978. godinu, a godinu dana kasnije su kao samostalna knjiga opremljeni crtežima Ivana Lackovića Croate.¹⁸ Tako je odabir Topljaka kao Croatinog *dijaka* za izradu ilustracija dodatno naglasio poveznicu između *Razgovora* i *Membi*.

3. Zaključak

Nakon što je Topljak u suradnji s Vladimirom Crnkovićem objavio svoju prvu mapu crteža 1972. godine kritičari koji su se posvetili ocjeni njegovog crtačkog opusa stavili su ga na vrijednosnoj ljestvici odmah iza Lackovića. Već su u tim crtežima bile vidljive one odrednice poput čistoće linije, ritmiziranosti, i narativnosti,¹⁹ kojih se Topljak drži do danas, a prisutne su i u njegovim ilustracijama. Obično se u ilustracijama zadržava na prikazu jednog motiva ili scene izbjegavajući razvedene kompozicije sastavljene od više cjelina po kojima je inače prepoznatljiv. Razloge za to valja potražiti u ograničenosti formatom i potrebi za čitljivošću crteža, no unatoč tome zadržava visoku kvalitetu i prepoznatljiv izraz pa su mnogi od njih reproducirani u knjizi *Pero Topljak Petrina: crteži* koja predstavlja presjek autorovog crtačkog opusa. Kvaliteta tih crteža ne treba čuditi s obzirom na to da se kao ilustrator Topljak javlja u doba kada je već dobro afirmirani umjetnik s izgrađenom poetikom te je tako mogao samo pridonijeti vrijednosti knjiga. No, ne treba niti zaboraviti da Topljakovi crteži u svojstvu ilustracija mogu potaknuti čitatelje da se bolje upoznaju s njegovim radom pa su ovakve suradnje korisne i za književnike i za umjetnike, a na kraju, što je osobito važno, i za čitatelje.

15 *Martinje, blagdan vina* (ur. Željko Obad). Zagreb: Otvoreno sveučilište, 1992.

16 KOŽARIĆ, Željko; TOPLJAK, Pero Petrina: *Gorički kipec*. Đurđevac: vlastita naklada, 2002. (uvodni tekst: Edita Janković Hapavel)

17 SELEŠ, Zdravko: *Kako su nastale Dijačke membe đurđevčkih gimnazijalaca*. // Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu, VI, 3, 2012., 55–58.

18 GOLUB, Ivan: *Kalnovečki razgovori*. Zagreb: vlastita naklada, 1979., (reprint, Kalinovac, 2007)

19 Usp. Isječke iz tekstova Vladimira Crnkovića, Grge Gamulina, Josipa Depola, Zdravka Šabarića i drugih u: *Pero Topljak Petrina: Crteži*

Literatura

- CRNKOVIĆ, Vladimir: *Čistoća linije* (1972) // JELUŠIĆ, Božica: *Pero Topljak Petrina: život i djelo*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Zagreb, 1999., 37.
- CRNKOVIĆ, Vladimir: *Bogatstvo narativnosti* (1978) // JELUŠIĆ, Božica: *Pero Topljak Petrina: život i djelo*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Zagreb, 1999., 43–45.
- GOLUB, Ivan: *Kalnovečki razgovori*. Zagreb: vlastita naklada, 1979. (reprint, Kalinovac, 2007)
- JAVOR, Ranka: *O suvremenoj hrvatskoj ilustraciji*. // Prvi hrvatski biennale ilustracije = First Croatian Biennial of Illustration, Galerija Klovičevi dvori, 6. lipnja – 30. srpnja 2006., katalog izložbe (ur. Koraljka Jurčec-Kos). Zagreb: Galerija Klovičevi dvori, 2006., 26–29.
- JELUŠIĆ, Božica: *Pero Topljak Petrina: život i djelo*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Zagreb, 1999.
- HASAN, Marica: *V srce sem te dela*. Koprivnica: J.P. „Glas Podravine“, 1994.
- KOŽARIĆ, Željko; TOPLJAK, Pero Petrina: *Gorički kipac*. Đurđevac: vlastita naklada, 2002. (uvodni tekst: Edita Janković Hapavel)
- MALE, Alan: *Storytelling* // MALE, Alan: *Illustration: A Theoretical and Contextual Perspective*, London, Oxford, New York: Bloomsbury Visual Arts, 2017., 166–181.
- MARINOVIĆ-REĐEP, Marija: *Ulica jorgovana*. Čepin, Đurđevac: vlastita naklada, 2002.
- MIHOLEK, Vladimir: *Z Jezušom ftrejt jezero let*. Đurđevac: Naklada Đuroka Picoka i Matica hrvatska Đurđevac, 1998.
- OBAD, Željko: *Moj crtež raste polako i osebužno kao trava: Zabilješke iz razgovora s Perom Topljakom o njegovu životu i stvaralaštvu* // *Pero Topljak Petrina: Crteži*. Đurđevac: Gradska knjižnica, 2004. (uvodno slovo: Zdravko Šabarić), 137–138.
- SELEŠ, Zdravko: *Kako su nastale Dijačke membe đurđevčkih gimnazijalaca*. // Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu, VI, 3, 2012., 55–58.
- ŠABARIĆ, Zdravko: *Podravska kvadratična kronika ili kvadratični zapisi djetinjstva Pere Topljaka - Petrine*. // *Pero Topljak Petrina: crteži*. Đurđevac: Gradska knjižnica, 2004. (uvodno slovo: Zdravko Šabarić)
- ZUBANOVIĆ, Marijan: *Neotesano pismo mom prijatelju*. Virje: Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, 1998.
- ZUBANOVIĆ, Marijan: *Neotesano pismo mom prijatelju 2*. Virje: Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, 1999.
- ZUBANOVIĆ, Marijan: *Zatočenik daljina. Neotesano pismo mom prijatelju 4*. Virje: Osnovna škola prof. Franje Viktora Šignjara, 2006.
- *Dijačke membe, kalendar-plakat poezije br. 10* (ur. Zdravko Seleš). Đurđevac: Matica hrvatska ogranak Đurđevac, 2010.
- *Martinje, blagdan vina* (ur. Željko Obad). Zagreb: Otvoreno sveučilište, 1992.
- *Pedeseta obljetnica slikarstva: Izložba slika i crteža. Pero Topljak-Petrina*. Pastoralni centar crkve Svetog Jurja Mučenika u Đurđevcu, 22. travnja – 2. svibnja 2016., pozivnica (tekst: Zdravko Šabarić)
- *Pero Topljak Petrina: crteži*. Đurđevac: Gradska knjižnica, 2004. (uvodno slovo: Zdravko Šabarić)
- *Pero Topljak: 50 godina slikarstva*, Muzej Grada Đurđevca, 16. rujna – 16. listopada 2016., katalog izložbe. (predgovor Andela Lenhard Antolin). Đurđevac: Muzej Grada Đurđevca, 2016.